

بررسی تطبیقی قراردادهای اداری در حقوق ایران و فرانسه

فرهاد بهمنی^۱

چکیده

قرارداد اداری یکی از مفاهیم کلیدی در حقوق عمومی است که به معامله‌ای گفته می‌شود که حداقل یکی از طرفین آن یک شخص حقوقی عمومی (مانند دولت، شهرداری، سازمان‌های دولتی و...) باشد. این قراردادها با هدف انجام امور عمومی و ارائه خدمات به جامعه منعقد می‌شوند و به همین دلیل، از ویژگی‌ها و قواعد خاصی برخوردارند که آن‌ها را از قراردادهای خصوصی متمایز می‌کند. قراردادهای اداری به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای تعامل دولت با بخش خصوصی و تحقق اهداف عمومی، از جایگاه ویژه‌ای در نظام‌های حقوقی برخوردارند. با توجه به نقش محوری دولت در اقتصاد و جامعه، مطالعه تطبیقی قراردادهای اداری در نظام‌های حقوقی مختلف، می‌تواند به شناخت بهتر ویژگی‌ها، چالش‌ها و راهکارهای بهبود این نوع قراردادها کمک شایانی کند. مقایسه قراردادهای اداری در ایران و فرانسه نشان می‌دهد که هر دو نظام حقوقی به اهمیت این نوع قراردادها پی برده‌اند. با این حال، تفاوت‌هایی در تعریف، اساس حقوقی، آثار و روش‌های حل اختلافات وجود دارد. برای بهبود نظام قراردادهای اداری در ایران، می‌توان از تجربیات موفق فرانسه بهره برد و با اصلاح قوانین و مقررات موجود، به سمت ایجاد یک نظام حقوقی کارآمدتر و شفاف‌تر در این زمینه حرکت کرد. در این مقاله، قصد داریم به مقایسه قراردادهای اداری در دو نظام حقوقی ایران و فرانسه بپردازیم. این دو نظام حقوقی با وجود تفاوت‌های ساختاری و تاریخی، در برخی از جنبه‌های قراردادهای اداری مشترکاتی نیز دارند.

واژگان کلیدی: قراردادهای اداری در ایران و فرانسه، ماهیت قراردادها، بررسی تطبیقی.

^۱ دانشجوی کارشناسی رشته حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد زرقان، زرقان، ایران، (نویسنده مسئول): bahmani.farhad1991@gmail.com

مقدمه:

نظر به این که عقد در اصطلاح حقوقی تفاوتی با معامله ندارد. لذا تعریفی که در مورد هر کدام ارائه می‌شود، شامل هر دو عبارت می‌گردد.

معامله، لفظی عربی است و در فقه و مفهوم عام، عبارت است از هر عملی که احتیاج به قصد قربت نداشته باشد، و در معنای خاص، معامله شامل همه عقود، اعم از مالی و غیر مالی و ایقاعات می‌شود.

ماده ۱۹۴ قانون مدنی ایران، عقود و معاملات بر ۵ قسم آتی بیان کرده است: «لازم- جایز- خیار- منجز و معلق». از سوی دیگر، عقد مترادف است، به نحوی که در معنا و مفهوم تفاوتی نداشته باشد و تنها یک ارتباط عموم و خصوص دیده می‌شود. مفهوم قرار داد در حقوق خصوصی عبارت است از توافق دو یا چند نفر، در موضوع معین، به قصد ایجاد اثر حقوقی مطلوب و مشترك. در تعریف جامع می‌توان گفت که: «عقد عبارت است از توافق یک یا چند نفر در مقابل یک یا چند نفر دیگر جهت ایجاد امر حقوقی» البته شایان ذکر است که قرارداد با مفاهیم دیگری همچون واقعه حقوقی، ایقاع و با قراردادهای عادی الحاقی تفاوت بسیاری دارد.

در تعریف قرارداد در حقوق عمومی می‌توان گفت: «حقوق عمومی مجموعه قوانینی است که بر روابط دولت با افراد جامعه حاکم است». بنابراین می‌توان گفت: «قراردادهای اداری از جمله قراردادهای حقوق عمومی‌اند که دارای جایگاه مهمی در محاسبات اداری حکومتی می‌باشند».

در یک تعریف کلی، این قراردادها عبارتند از: «قراردادهایی که بین دستگاه‌های اداری اعم از دولتی و عمومی با هر شخص اعم از حقیقی و حقوقی و نیز داخلی یا بین‌المللی، منعقد می‌شود».

قراردادهای دولت به اعتبار تبعیت از قانونی که حاکم بر آن است، متنوع می‌باشد. به نحوی که ممکن است بر یک قرارداد، قوانین مدنی یا تجارت یا کار و حتی قوانین اداری حاکم باشد. قراردادهای غیر اداری دولت، غالباً شامل قراردادهای موضوع حقوق خصوصی بوده و قراردادهای اداری، دارای قواعد حقوقی خاص خود می‌باشد و اکثراً جنبه امتیازی یا اقتداری و بعضاً جنبه حمایتی دارد. یعنی دارای خصایص ترجیحی، مانند حق تقدم در فسخ، حق تعلیق، حق جانشینی بدون مراجعه به دادگاه و غیره می‌باشد.

مفهوم قرارداد اداری

قبل از ورود به مقایسه، لازم است به تعریف قرارداد اداری بپردازیم. قرارداد اداری، قراردادی است که یک طرف آن شخص حقوقی عمومی (دولت یا یکی از ارگان‌های آن) و طرف دیگر آن شخص حقیقی یا حقوقی خصوصی است و موضوع آن انجام اعمالی است که به طور مستقیم یا غیرمستقیم به انجام خدمات عمومی مربوط می‌شود.

ویژگی‌های اصلی قراردادهای اداری

همانطور که ذکر شد، قراردادهای اداری به دلیل ماهیت خاص خود، ویژگی‌هایی دارند که آن‌ها را از قراردادهای خصوصی متمایز می‌کند. این ویژگی‌ها به شرح زیر هستند:

۱. تبعیت از قانون عمومی:

اصل قانون‌مداری: قراردادهای اداری در چارچوب قوانین و مقررات عمومی منعقد می‌شوند. این قوانین می‌تواند شامل قوانین اساسی، قوانین مدنی، قوانین اداری و سایر قوانین مرتبط باشد.

محدودیت آزادی اراده: طرفین یک قرارداد اداری نمی‌توانند هر شرطی را که بخواهند در قرارداد بگنجانند، بلکه باید به مقررات قانونی پایبند باشند.

۲. عدم تساوی طرفین:

برتری دولت: در قراردادهای اداری، دولت به عنوان یک طرف دارای موقعیت قدرت بیشتری است. این برتری به دلیل نقش حاکمیتی دولت و وظایف عمومی آن است.

محدودیت اختیارات طرف خصوصی: طرف خصوصی در قراردادهای اداری، اختیارات کمتری نسبت به دولت دارد و اغلب باید به شرایط پیشنهادی دولت تن دهد.

۳. آثار عمومی:

تأثیر بر منافع عمومی: قراردادهای اداری علاوه بر آثار خصوصی (مانند ایجاد تعهدات بین طرفین)، آثار عمومی نیز دارند. به عبارت دیگر، این قراردادها بر منافع عمومی تأثیرگذار بوده و به تحقق اهداف دولت کمک می‌کنند.

تفاوت با قراردادهای خصوصی: در قراردادهای خصوصی، هدف اصلی طرفین کسب منافع شخصی است، در حالی که در قراردادهای اداری، هدف اصلی تأمین منافع عمومی است.

۴. تخصصی بودن:

پیچیدگی‌های خاص: قراردادهای اداری اغلب دارای پیچیدگی‌های خاصی هستند که نیازمند دانش تخصصی در حوزه حقوق عمومی است.

موضوعات متنوع: موضوعات قراردادهای اداری بسیار متنوع بوده و می‌تواند شامل مواردی مانند خرید کالا و خدمات، اجرای پروژه‌های عمرانی، واگذاری امتیازات و... باشد.

۵. نظارت قضایی خاص:

دادگاه‌های اداری: در بسیاری از کشورها، اختلافات ناشی از قراردادهای اداری در دادگاه‌های اداری رسیدگی می‌شود. این دادگاه‌ها دارای صلاحیت ویژه در رسیدگی به این نوع دعاوی هستند.

معیارهای خاص: دادگاه‌های اداری در رسیدگی به دعاوی ناشی از قراردادهای اداری، علاوه بر قوانین عمومی، به اصول و قواعد خاص حاکم بر قراردادهای اداری نیز توجه می‌کنند.

اهمیت شناخت ویژگی‌های قراردادهای اداری:

تفسیر صحیح قراردادها: شناخت ویژگی‌های قراردادهای اداری به تفسیر صحیح مفاد قرارداد و حل اختلافات احتمالی کمک می‌کند.

تدوین قراردادهای بهتر: آگاهی از این ویژگی‌ها به تدوین قراردادهای اداری بهتر و کارآمدتر کمک می‌کند.

حفظ حقوق طرفین: شناخت حقوق و تکالیف طرفین قرارداد، به حفظ حقوق آن‌ها کمک می‌کند.

تأمین منافع عمومی: با شناخت ویژگی‌های قراردادهای اداری، می‌توان به بهبود عملکرد دولت و تأمین بهتر منافع عمومی کمک کرد.

اهمیت مفهوم قراردادهای اداری

چرا مفهوم قراردادهای اداری اهمیت دارد؟

تعیین حدود اختیارات دولت: قراردادهای اداری به دولت اجازه می‌دهند تا با بخش خصوصی تعامل کرده و به اهداف خود دست یابد. از سوی دیگر، این قراردادها محدودیت‌هایی را برای اعمال قدرت دولت ایجاد می‌کنند و از سوءاستفاده از قدرت جلوگیری می‌کنند.

تأمین خدمات عمومی: بسیاری از خدمات عمومی مانند ساخت جاده، احداث بیمارستان، تأمین آب و برق و... از طریق قراردادهای اداری تأمین می‌شوند. بنابراین، شناخت این قراردادها برای تضمین ارائه خدمات با کیفیت به شهروندان ضروری است.

حل اختلافات: قراردادهای اداری ممکن است منجر به اختلافاتی بین طرفین شوند. شناخت دقیق ماهیت و ویژگی‌های این قراردادها، به حل و فصل این اختلافات کمک کرده و از بروز مشکلات حقوقی جلوگیری می‌کند.

توسعه اقتصادی: قراردادهای اداری می‌توانند نقش مهمی در توسعه اقتصادی کشور ایفا کنند. با استفاده از این قراردادها، دولت می‌تواند به بخش خصوصی فرصت مشارکت در پروژه‌های بزرگ و ملی را بدهد.

شفافیت و پاسخ‌گویی: قراردادهای اداری باید به صورت شفاف و روشن تنظیم شوند تا از بروز فساد و سوء استفاده جلوگیری شود. شناخت دقیق این قراردادها، به افزایش شفافیت و پاسخ‌گویی دولت کمک می‌کند.

توسعه حقوقی: مطالعه و بررسی قراردادهای اداری، به توسعه دانش حقوقی و ایجاد نظریه‌های جدید در این زمینه کمک می‌کند.

اهمیت شناخت قراردادهای اداری برای گروه‌های مختلف:

دولت: دولت با شناخت دقیق قراردادهای اداری می‌تواند از اختیارات خود به نحو مطلوب استفاده کرده و به اهداف خود دست یابد. همچنین می‌تواند از بروز فساد و سوءاستفاده در این قراردادها جلوگیری کند.

بخش خصوصی: بخش خصوصی با شناخت قراردادهای اداری می‌تواند از حقوق خود به خوبی دفاع کرده و در پروژه‌های دولتی مشارکت فعال داشته باشد.

شهروندان: شهروندان با شناخت قراردادهای اداری می‌توانند بر عملکرد دولت نظارت داشته و از حقوق خود دفاع کنند.

تفاوت قراردادهای اداری با قراردادهای خصوصی:

ویژگی	قراردادهای اداری	قراردادهای خصوصی
طرفین	یکی از طرفین شخص حقوقی عمومی است	هر دو طرف اشخاص حقیقی یا حقوقی خصوصی‌اند
هدف	تحقق اهداف عمومی	منافع خصوصی طرفین
قانون حاکم	قوانین و مقررات عمومی	قانون مدنی و سایر قوانین خاص
آثار	آثار عمومی و خصوصی	عمدتاً آثار خصوصی
تساوی طرفین	عدم تساوی	تساوی طرفین

چالش‌های موجود در حوزه قراردادهای اداری

قراردادهای اداری به عنوان ابزار اصلی تعامل دولت با بخش خصوصی، نقش بسیار مهمی در اداره امور کشور ایفا می‌کنند. با این حال، اجرای این قراردادها با چالش‌های مختلفی همراه است. در ادامه، به برخی از مهم‌ترین چالش‌های موجود در حوزه قراردادهای اداری می‌پردازیم:

۱. عدم تعریف دقیق و جامع:

ابهام در مفاهیم: در بسیاری از نظام‌های حقوقی، از جمله ایران، مفهوم قرارداد اداری به طور کامل و دقیق تعریف نشده است. این ابهام در تعریف، باعث مشکلات در تفسیر و اجرای قراردادها می‌شود.

عدم وجود یک قانون جامع: نبود یک قانون جامع و یکپارچه برای قراردادهای اداری، باعث پراکندگی قوانین و مقررات مرتبط با این قراردادها می‌شود.

۲. تعدد قوانین و مقررات:

تضاد قوانین: وجود قوانین و مقررات متعدد و گاه متناقض، باعث پیچیدگی در اجرای قراردادهای اداری می‌شود. تغییر مداوم قوانین: تغییر مداوم قوانین و مقررات، باعث ایجاد عدم اطمینان در طرفین قرارداد و افزایش هزینه‌های اجرایی می‌شود.

۳. عدم شفافیت در برخی از قراردادها:

عدم انتشار اطلاعات: برخی از قراردادهای اداری به دلیل عدم انتشار اطلاعات کافی، منجر به بروز اختلافات و فساد می‌شود. پیچیدگی مفاد قرارداد: پیچیدگی مفاد برخی از قراردادها، باعث می‌شود که طرفین قرارداد به طور کامل از حقوق و تعهدات خود آگاه نباشند.

۴. ضعف نظارت بر اجرای قراردادها:

عدم نظارت کافی: عدم نظارت کافی بر اجرای قراردادهای اداری، باعث می‌شود که برخی از طرفین به تعهدات خود عمل نکنند. تعارض منافع: در برخی موارد، وجود تعارض منافع بین ناظران و طرفین قرارداد، باعث ضعف نظارت می‌شود.

۵. تغییرات در شرایط اجرای قرارداد:

نیروهای قهری: وقوع حوادث غیرمترقبه مانند جنگ، بلایای طبیعی و... می‌تواند بر اجرای قراردادها تأثیر گذاشته و باعث بروز اختلاف شود.

تغییرات در قوانین و مقررات: تغییر قوانین و مقررات پس از انعقاد قرارداد، ممکن است بر اجرای قرارداد تأثیر گذاشته و باعث ایجاد اختلاف شود.

۶. عدم تعادل در قدرت طرفین:

برتری دولت: در بسیاری از قراردادهای اداری، دولت به عنوان یک طرف دارای قدرت بیشتری است. این برتری ممکن است باعث شود که طرف خصوصی در موقعیت ضعیف‌تری قرار گیرد.

۷. حل و فصل اختلافات:

طولانی شدن روند رسیدگی: روند رسیدگی به اختلافات ناشی از قراردادهای اداری، اغلب طولانی و پیچیده است. هزینه‌های بالای دادرسی: هزینه‌های بالای دادرسی، باعث می‌شود که بسیاری از طرفین از پیگیری حقوق خود منصرف شوند.

راهکارهای بهبود وضعیت

برای رفع چالش‌های موجود در حوزه قراردادهای اداری، می‌توان اقدامات زیر را انجام داد:
تدوین یک قانون جامع و یکپارچه: تدوین یک قانون جامع و یکپارچه برای قراردادهای اداری، می‌تواند به رفع بسیاری از ابهامات و مشکلات موجود کمک کند.

افزایش شفافیت: انتشار اطلاعات مربوط به قراردادهای اداری، می‌تواند به افزایش شفافیت و کاهش فساد کمک کند.
تقویت نظارت بر اجرای قراردادها: ایجاد ساز و کارهای نظارتی قوی، می‌تواند به بهبود اجرای قراردادها کمک کند.
تسهیل روند حل و فصل اختلافات: ساده‌سازی روند رسیدگی به اختلافات و کاهش هزینه‌های دادرسی، می‌تواند به حل سریع‌تر اختلافات کمک کند.

توجه به تعادل قدرت طرفین: ایجاد تعادل در قدرت طرفین قرارداد، می‌تواند به کاهش اختلافات و بهبود اجرای قراردادها کمک کند. با توجه به اهمیت قراردادهای اداری در اداره امور کشور، رفع چالش‌های موجود در این حوزه، نیازمند همکاری و تعامل همه دستگاه‌های دولتی و بخش خصوصی است.

پیشینه تاریخی و مبانی فکری حقوق اداری ایران و فرانسه:

الف: ایران

ریشه‌های تاریخی:

دوران اسلامی: حقوق اداری ایران ریشه‌های عمیقی در فقه اسلامی دارد. مفاهیمی همچون ولایت، عدالت، مصالح عمومی و نظارت بر اعمال حاکمان در این دوره شکل گرفته‌اند.

دوره قاجار و پهلوی: در این دوره‌ها، تحت تأثیر نفوذ غرب، تغییراتی در ساختار اداری ایران ایجاد شد و مفاهیم جدیدی از حقوق اداری وارد شد. با این حال، فقه اسلامی همچنان به عنوان منبع اصلی حقوق اداری محسوب می‌شد.

پس از انقلاب اسلامی: با پیروزی انقلاب اسلامی، نظام حقوقی ایران متحول شد و حقوق اداری بر اساس اصول اسلامی و ارزش‌های انقلاب بازنگری شد. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، دیوان عدالت اداری و سایر قوانین و مقررات مرتبط، چارچوب حقوق اداری ایران را شکل دادند.

مبانی فکری:

فقه اسلامی: فقه اسلامی به عنوان مهم‌ترین منبع حقوق اداری ایران، مفاهیمی همچون عدالت، مصالح عمومی، نظارت بر اعمال حاکمان و پاس‌خگویی دولت را ارائه می‌دهد.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران: این قانون، اصول کلی حاکم بر نظام اداری ایران را تعیین می‌کند و بر اصل قانون‌مداری، نظارت قضایی بر اعمال دولت و رعایت حقوق شهروندان تأکید دارد.

تجارب تاریخی: تجارب تاریخی ایران در اداره امور کشور، به ویژه در دوره‌های مختلف، بر شکل‌گیری و تحول حقوق اداری ایران مؤثر بوده است.

ب: فرانسه

ریشه‌های تاریخی:

انقلاب فرانسه: انقلاب فرانسه و اعلامیه حقوق بشر و شهروند، تحولات بنیادینی در نظام سیاسی و حقوقی فرانسه ایجاد کرد. این انقلاب بر اصل جدایی قوا و محدودیت اختیارات دولت تأکید داشت.

نظام حقوقی ناپلئون: ناپلئون بنا بر نیاز به یک نظام حقوقی واحد و منسجم، اقدام به تدوین کدهای مختلف حقوقی از جمله کد مدنی و کد تجارت نمود. این کدها تأثیر بسزایی بر حقوق اداری فرانسه داشتند.

توسعه دولت رفاه: در قرن بیستم، با گسترش دولت رفاه، نقش دولت در زندگی اجتماعی افزایش یافت و در نتیجه، حقوق اداری نیز پیچیده‌تر شد.

مبانی فکری:

اصل قانون‌مداری: اصل قانون‌مداری به عنوان یکی از اصول بنیادین حقوق اداری فرانسه، بر این مبنا است که اعمال دولت باید مبتنی بر قانون باشد و از حدود قانونی تجاوز نکند.

اصل جدایی قوا: این اصل به منظور جلوگیری از تمرکز قدرت در دست یک نهاد و تضمین آزادی‌های فردی، در حقوق اداری فرانسه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

اصل نظارت قضایی: نظارت قضایی بر اعمال دولت، به ویژه توسط شورای دولتی، یکی از ویژگی‌های بارز حقوق اداری فرانسه است. اصل حقوق بشر: حقوق بشر و آزادی‌های فردی در حقوق اداری فرانسه از اهمیت بالایی برخوردار است و دولت موظف است از این حقوق محافظت کند.

مقایسه و تحلیل

شبهت‌ها: هر دو نظام حقوقی بر اهمیت قانون‌مداری، نظارت قضایی بر اعمال دولت و رعایت حقوق شهروندان تأکید دارند. همچنین، در هر دو نظام، حقوق اداری در طول زمان تحول یافته و با توجه به نیازهای جامعه و تغییرات سیاسی اجتماعی، به روز شده است.

تفاوت‌ها:

ریشه‌های تاریخی: حقوق اداری ایران ریشه در فقه اسلامی و حقوق عرفی دارد، در حالی که حقوق اداری فرانسه ریشه در انقلاب فرانسه و حقوق رومی-ژرمنی دارد.

نقش دین: در ایران، دین نقش مهمی در شکل‌گیری و توسعه حقوق اداری دارد، در حالی که در فرانسه، نقش دین در حقوق اداری کمتر است.

ساختار نهادهای اداری: ساختار نهادهای اداری در ایران و فرانسه متفاوت است و این تفاوت‌ها بر نحوه اداره امور عمومی و نظارت بر آن تأثیر می‌گذارد.

اصل قانون‌مداری: در ایران، انعطاف‌پذیری بیشتری در تفسیر قوانین وجود دارد، در حالی که در فرانسه، اصل قانون‌مداری به صورت دقیق‌تری اجرا می‌شود.

مقایسه کلی قراردادهای اداری در ایران و فرانسه

تعریف و ماهیت:

در هر دو نظام حقوقی، قرارداد اداری به عنوان قراردادی تعریف می‌شود که یک طرف آن شخص حقوقی عمومی است. در فرانسه، مفهوم قرارداد اداری به طور دقیق‌تر تعریف شده و ویژگی‌های آن به طور جامع‌تری مورد بررسی قرار گرفته است.

اساس حقوقی:

در ایران، اساس حقوقی قراردادهای اداری بیشتر بر اساس اصول کلی قراردادها و قوانین خاص است. در فرانسه، اصل قانون‌گذاری خاص برای قراردادهای اداری حاکم است و قوانین مفصلی در این زمینه وجود دارد.

آثار قرارداد:

در هر دو نظام حقوقی، قراردادهای اداری علاوه بر آثار خصوصی، آثار عمومی نیز دارند. در فرانسه، آثار عمومی قراردادهای اداری به طور دقیق‌تری مورد توجه قرار گرفته است.

فسخ قرارداد:

در هر دو نظام حقوقی، امکان فسخ قراردادهای اداری وجود دارد. در فرانسه، دلایل فسخ قراردادهای اداری به طور دقیق‌تری مشخص شده است.

حل اختلافات:

در ایران، اختلافات ناشی از قراردادهای اداری معمولاً در دادگاه‌های عمومی رسیدگی می‌شود. در فرانسه، دادگاه‌های اداری مختص رسیدگی به اختلافات ناشی از قراردادهای اداری هستند.

تفاوت‌ها و شباهت‌ها

شباهت‌ها:

هر دو نظام حقوقی، قراردادهای اداری را به عنوان ابزاری برای تحقق اهداف عمومی می‌شناسند. در هر دو نظام، قراردادهای اداری دارای ویژگی‌های مشترکی مانند تبعیت از قانون عمومی و عدم تساوی طرفین هستند.

تفاوت‌ها:

در فرانسه، مفهوم قرارداد اداری به طور دقیق‌تر تعریف شده و ویژگی‌های آن به طور جامع‌تری مورد بررسی قرار گرفته است. در فرانسه، اصل قانون‌گذاری خاص برای قراردادهای اداری حاکم است، در حالی که در ایران بیشتر به اصول کلی قراردادها استناد می‌شود.

در فرانسه، دادگاه‌های اداری مختص رسیدگی به اختلافات ناشی از قراردادهای اداری هستند، در حالی که در ایران این اختلافات معمولاً در دادگاه‌های عمومی رسیدگی می‌شود.

تعریف و ماهیت قراردادهای اداری در ایران و فرانسه:

قراردادهای اداری، به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای تعامل دولت با بخش خصوصی، نقش بسیار مهمی در اداره امور کشور ایفا می‌کنند. این قراردادها، با توجه به ماهیت خاص خود، از ویژگی‌ها و قواعد حقوقی متمایزی برخوردارند. در این مقاله، قصد داریم به تعریف و ماهیت قراردادهای اداری در دو نظام حقوقی ایران و فرانسه بپردازیم و تفاوت‌ها و شباهت‌های آن‌ها را بررسی کنیم.

مقایسه قراردادهای اداری در ایران و فرانسه

فرانسه	ایران	ویژگی
دارای تعریف دقیق و جامع در قوانین است.	به طور صریح در قوانین تعریف نشده است، اما از طریق رویه قضایی و نظرات حقوقی مشخص شده است.	تعریف
دارای قوانین و مقررات خاص و جامعی است.	بیشتر بر اساس اصول کلی قراردادها و قوانین خاص است.	اساس حقوقی
آثار عمومی به طور واضح تری در نظر گرفته شده است.	آثار عمومی و خصوصی دارد، اما تأکید بر آثار عمومی کمتر است.	آثار قرارداد
دلایل فسخ به طور دقیق و جامع در قوانین مشخص شده است.	دلایل فسخ به طور جامع در قوانین مشخص نشده است.	فسخ قرارداد
دادگاه‌های اداری مختص رسیدگی به اختلافات ناشی از قراردادهای اداری هستند.	معمولاً در دادگاه‌های عمومی رسیدگی می‌شود.	حل اختلافات

تفاوت‌ها و شباهت‌ها

شباهت‌ها: هر دو نظام حقوقی، قراردادهای اداری را به عنوان ابزاری برای تحقق اهداف عمومی می‌شناسند و هر دو بر اهمیت تبعیت این قراردادها از قوانین و مقررات عمومی تأکید دارند.

تفاوت‌ها: سیستم حقوقی فرانسه در مقایسه با ایران، دارای یک ساختار قانونی قوی‌تر و دقیق‌تر برای قراردادهای اداری است. در فرانسه، مفهوم قرارداد اداری به طور جامع‌تر تعریف شده و قوانین مفصلی در این زمینه وجود دارد. همچنین، در فرانسه، دادگاه‌های اداری مختص رسیدگی به اختلافات ناشی از قراردادهای اداری هستند، در حالی که در ایران این اختلافات معمولاً در دادگاه‌های عمومی رسیدگی می‌شود.

دلایل تفاوت‌ها

تفاوت در نظام حقوقی: سیستم حقوقی فرانسه دارای ریشه‌های رومی-ژرمنی است و بر اساس اصول کلی و قواعد مشخصی استوار شده است. در حالی که سیستم حقوقی ایران ترکیبی از اصول فقه اسلامی و حقوق مدنی است.

تفاوت در تاریخچه توسعه اداری: فرانسه سابقه طولانی‌تری در توسعه نهادهای اداری و حقوقی دارد و در نتیجه، نظام حقوقی آن در زمینه قراردادهای اداری تکامل یافته‌تر است.

تفاوت در رویکرد قضایی: رویکرد قضایی در فرانسه نسبت به قراردادهای اداری، فعال‌تر و تخصصی‌تر است.

ماهیت عمومی و خدمت‌رسانی در قراردادهای اداری ایران و فرانسه

قراردادهای اداری، به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای تعامل دولت با بخش خصوصی، نقش بسیار مهمی در ارائه خدمات عمومی و تأمین منافع جامعه دارند. ماهیت عمومی و خدمت‌رسانی، یکی از بارزترین ویژگی‌های این نوع قراردادها است که در نظام‌های حقوقی مختلف، از جمله ایران و فرانسه، به چشم می‌خورد.

ماهیت عمومی قراردادهای اداری

هدف اصلی: هدف اصلی از انعقاد قراردادهای اداری، تأمین منافع عمومی و ارائه خدمات به جامعه است. این خدمات می‌توانند شامل احداث زیرساخت‌ها، ارائه خدمات بهداشتی، آموزشی، حمل و نقل و... باشد.

ارتباط با امور دولتی: این قراردادها به طور مستقیم یا غیرمستقیم با انجام امور دولتی و اجرای وظایف عمومی مرتبط هستند. به عبارت دیگر، دولت به عنوان یک نهاد عمومی، از طریق این قراردادها به وظایف خود عمل می‌کند. تبعیت از قوانین و مقررات عمومی: قراردادهای اداری باید با قوانین و مقررات عمومی مطابقت داشته باشند و نمی‌توانند مغایر با آنها باشند. این قوانین به منظور حفاظت از منافع عمومی و تضمین اجرای صحیح قراردادها وضع می‌شوند. اصل قانون‌مداری: اصل قانون‌مداری در قراردادهای اداری حاکم است و طرفین قرارداد موظف به رعایت قوانین و مقررات هستند.

خدمت‌رسانی در قراردادهای اداری

ارائه خدمات عمومی: یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های قراردادهای اداری، ارائه خدمات عمومی به جامعه است. این خدمات می‌توانند به صورت مستقیم توسط دولت یا به واسطه بخش خصوصی ارائه شوند. تأمین نیازهای جامعه: قراردادهای اداری به منظور تأمین نیازهای جامعه و بهبود کیفیت زندگی مردم منعقد می‌شوند. توسعه زیرساخت‌ها: بسیاری از قراردادهای اداری به منظور توسعه زیرساخت‌های کشور مانند جاده‌ها، پل‌ها، سد‌ها و... منعقد می‌شوند.

مقایسه ایران و فرانسه

شبهات‌ها: در هر دو نظام حقوقی ایران و فرانسه، قراردادهای اداری دارای ماهیت عمومی و خدمت‌رسانی هستند. هدف اصلی از انعقاد این قراردادها، تأمین منافع عمومی و ارائه خدمات به جامعه است. همچنین، در هر دو نظام، قراردادهای اداری باید با قوانین و مقررات عمومی مطابقت داشته باشند.

تفاوت‌ها:

سطح توسعه یافتگی: در فرانسه، به دلیل توسعه یافتگی بیشتر نظام حقوقی و اداری، قوانین و مقررات مربوط به قراردادهای اداری دقیق‌تر و جامع‌تر است.

نظارت بر اجرا: در فرانسه، نظارت بر اجرای قراردادهای اداری قوی‌تر و مؤثرتر است.

نقش بخش خصوصی: در فرانسه، نقش بخش خصوصی در اجرای قراردادهای اداری پررنگ‌تر است.

اهمیت ماهیت عمومی و خدمت‌رسانی

تأمین عدالت اجتماعی: قراردادهای اداری با ارائه خدمات عمومی به همه افراد جامعه، به ایجاد عدالت اجتماعی کمک می‌کنند.

توسعه اقتصادی: این قراردادها با توسعه زیرساخت‌ها و ایجاد فرصت‌های شغلی، به توسعه اقتصادی کشور کمک می‌کنند.

بهبود کیفیت زندگی: ارائه خدمات عمومی با کیفیت، به بهبود کیفیت زندگی مردم کمک می‌کند.

ساختار و نهادهای حقوق اداری در ایران و فرانسه:

همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، حقوق اداری به عنوان شاخه‌ای از حقوق عمومی، به مطالعه روابط حقوقی ناشی از فعالیت‌های دولت و دستگاه‌های اجرایی می‌پردازد. ساختار و نهادهای حقوق اداری هر کشور، بیانگر شیوه سازماندهی و نظارت بر فعالیت‌های اداری در آن کشور است. در این بخش، به مقایسه ساختار و نهادهای حقوق اداری ایران و فرانسه خواهیم پرداخت.

الف: ایران

ساختار:

متمرکز: ساختار اداری ایران به طور کلی متمرکز است و تصمیم‌گیری‌های مهم در سطح مرکزی اتخاذ می‌شود.

سلسله مراتبی: روابط اداری در ایران بر اساس سلسله مراتب اداری و سازمانی استوار است.

تأثیر دین: دین در ساختار اداری ایران نقش پررنگ دارد و برخی از نهادها و قوانین بر اساس اصول اسلامی شکل گرفته‌اند.

نهادهای:

دیوان عدالت اداری: مهم‌ترین نهاد قضایی برای رسیدگی به دعاوی علیه مصوبات و تصمیمات اداری است. شوراهای حل اختلاف: برای حل اختلافات جزئی اداری و حل و فصل دعاوی در مراحل اولیه تشکیل شده‌اند. سازمان بازرسی کل کشور: بر عملکرد دستگاه‌های اجرایی نظارت می‌کند و تخلفات اداری را رسیدگی می‌کند. وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی: این نهادها مسئول اجرای قوانین و مقررات و ارائه خدمات عمومی هستند.

ب: فرانسه

ساختار:

متمرکز و غیرمتمرکز: ساختار اداری فرانسه ترکیبی از تمرکز و غیرتمرکز است. برخی از اختیارات در سطح مرکزی و برخی دیگر در سطح محلی متمرکز شده‌اند.

سلسله مراتبی: مانند ایران، روابط اداری در فرانسه نیز بر اساس سلسله مراتب اداری و سازمانی استوار است. تأثیر حقوق خصوصی: در حقوق اداری فرانسه، تأثیر حقوق خصوصی بیشتر از حقوق ایران است.

نهادهای:

شورای دولتی: عالی‌ترین مرجع قضایی اداری است که به دعاوی علیه مصوبات و تصمیمات دولت رسیدگی می‌کند. دادگاه‌های اداری منطقه‌ای: به دعاوی اداری در سطح منطقه‌ای رسیدگی می‌کنند. کمیسر دولت: نماینده دولت در دادگاه‌های اداری است و وظیفه دفاع از مصوبات دولت را بر عهده دارد. پیشوایان اداری: مسئولیت اجرای قوانین و مقررات در سطح محلی را بر عهده دارند.

مقایسه و تحلیل

فرانسه	ایران	ویژگی
ترکیبی از تمرکز و غیرتمرکز	متمرکز	تمرکزگرایی
کم	زیاد	تأثیر دین
زیاد	کم	تأثیر حقوق خصوصی
شورای دولتی	دیوان عدالت اداری	نهاد قضایی عالی اداری
دادگاه‌های اداری منطقه‌ای، کمیسر دولت	شوراهای حل اختلاف، سازمان بازرسی کل کشور	سایر نهادها

تفاوت‌های اصلی:

نقش دین: در ایران، دین نقش پررنگ‌تری در شکل‌گیری ساختار و نهادهای اداری دارد، در حالی که در فرانسه، این نقش کمتر است. نظارت قضایی: در فرانسه، نظارت قضایی بر اعمال دولت قوی‌تر و مستقل‌تر است. ساختار غیرمتمرکز: در فرانسه، ساختار اداری به مراتب غیرمتمرکزتر از ایران است. تأثیر حقوق خصوصی: در فرانسه، حقوق خصوصی در تنظیم روابط اداری نقش پررنگ‌تری دارد.

شباهت‌ها:

سلسله مراتب اداری: در هر دو کشور، روابط اداری بر اساس سلسله مراتب اداری و سازمانی استوار است.

وجود نهادهای نظارتی: در هر دو کشور، نهادهایی برای نظارت بر اعمال دولت و رسیدگی به دعاوی اداری وجود دارد. اهمیت قانونمداری: در هر دو نظام، قانونمداری به عنوان یک اصل مهم در اداره امور عمومی مطرح است.

مقایسه تطبیقی حقوق اداری ایران و فرانسه

ساختار و نهادهای حقوق اداری

ایران:

دیوان عدالت اداری: مهم‌ترین نهاد قضایی برای رسیدگی به دعاوی علیه مصوبات و تصمیمات اداری است. شوراهای حل اختلاف: برای حل اختلافات جزئی اداری و حل و فصل دعاوی در مراحل اولیه تشکیل شده‌اند. سازمان بازرسی کل کشور: بر عملکرد دستگاه‌های اجرایی نظارت می‌کند و تخلفات اداری را رسیدگی می‌کند.

فرانسه:

شورای دولتی: عالی‌ترین مرجع قضایی اداری است که به دعاوی علیه مصوبات و تصمیمات دولت رسیدگی می‌کند. دادگاه‌های اداری منطقه‌ای: به دعاوی اداری در سطح منطقه‌ای رسیدگی می‌کنند. کمیسر دولت: نماینده دولت در دادگاه‌های اداری است و وظیفه دفاع از مصوبات دولت را بر عهده دارد.

اصول حاکم بر حقوق اداری

اصل قانونمداری: هر دو نظام حقوقی بر اصل قانونمداری تأکید دارند، اما نحوه اجرای این اصل در دو کشور متفاوت است. اصل استقلال قوه قضائیه: در هر دو کشور، قوه قضائیه از قوای دیگر مستقل است، اما میزان استقلال قوه قضائیه در ایران و فرانسه متفاوت است.

اصل پاسخ‌گویی دولت: هر دو نظام بر اصل پاسخ‌گویی دولت تأکید دارند، اما مکانیسم‌های پاسخ‌گویی در دو کشور متفاوت است.

تفاوت‌های اصلی

فرانسه	ایران	ویژگی
ریشه در انقلاب کبیر فرانسه	ریشه در حقوق اسلامی و فقه	پیشینه تاریخی
شورای دولتی، دادگاه‌های اداری منطقه‌ای	دیوان عدالت اداری، شوراهای حل اختلاف	نهادهای قضایی
تأکید بر قانونمداری به عنوان یک اصل اساسی	تأکید بر قانونمداری، اما انعطاف‌پذیری بیشتر در تفسیر قوانین	اصل قانونمداری
استقلال کامل	استقلال نسبی	اصل استقلال قوه قضائیه
مکانیسم‌های پاسخ‌گویی قوی‌تر و کارآمدتر	مکانیسم‌های پاسخ‌گویی در حال توسعه	اصل پاسخ‌گویی دولت
نقش دین در حقوق اداری فرانسه کمتر است	نقش دین در حقوق اداری ایران پررنگ‌تر است	نقش دین

شباهت‌ها

تأکید بر منافع عمومی: هر دو نظام حقوقی بر اهمیت منافع عمومی در تصمیم‌گیری‌های اداری تأکید دارند. وجود نظارت قضایی بر اعمال دولت: در هر دو کشور، نهادهای قضایی وظیفه نظارت بر اعمال دولت را بر عهده دارند. اهمیت قراردادهای اداری: قراردادهای اداری در هر دو نظام حقوقی از اهمیت بالایی برخوردار هستند.

نظارت بر اجرای قراردادهای اداری در ایران و فرانسه:

نظارت بر اجرای قراردادهای اداری، به ویژه قراردادهای بزرگ و پیچیده، از اهمیت بالایی برخوردار است. این نظارت تضمین می‌کند که پروژه‌ها مطابق با استانداردهای تعیین شده و در چارچوب بودجه و زمان‌بندی پیش‌بینی شده اجرا شوند. در این بخش، به مقایسه سیستم نظارتی بر اجرای قراردادهای اداری در ایران و فرانسه می‌پردازیم.

نظارت بر اجرای قراردادهای اداری در ایران

در ایران، سیستم نظارت بر اجرای قراردادهای اداری به طور کامل و یکپارچه تعریف نشده است و معمولاً ترکیبی از روش‌های مختلف نظارتی مورد استفاده قرار می‌گیرد. برخی از مهم‌ترین روش‌های نظارت در ایران عبارتند از: نظارت کارفرما: کارفرما به عنوان طرف اصلی قرارداد، مسئول نظارت بر اجرای صحیح قرارداد است. معمولاً کارفرما یک مهندس مشاور را برای نظارت بر جنبه‌های فنی پروژه به کار می‌گیرد.

نظارت دستگاه‌های نظارتی: سازمان بازرسی کل کشور و سایر دستگاه‌های نظارتی دولتی نیز موظف به نظارت بر اجرای قراردادهای دولتی هستند. این دستگاه‌ها به صورت موردی و بر اساس گزارش‌ها یا شکایات، اقدام به بررسی و بازرسی از پروژه‌ها می‌کنند. نظارت پیمانکار: پیمانکار نیز موظف است بر اجرای تعهدات خود نظارت داشته باشد و گزارش‌های پیشرفت کار را به کارفرما ارائه دهد.

چالش‌های نظارت در ایران:

پراکندگی مسئولیت‌ها: مسئولیت نظارت بر اجرای قراردادها بین دستگاه‌های مختلف تقسیم شده است و گاهی اوقات منجر به موازی‌کاری یا خلأ نظارتی می‌شود.

عدم شفافیت: فرآیند نظارت در برخی موارد فاقد شفافیت است و امکان دخالت‌های غیرقانونی در آن وجود دارد. کمبود نیروی انسانی متخصص: نبود نیروی انسانی متخصص و با تجربه در حوزه نظارت بر قراردادها، یکی دیگر از چالش‌های موجود است.

نظارت بر اجرای قراردادهای اداری در فرانسه

در فرانسه، سیستم نظارت بر اجرای قراردادهای اداری بسیار دقیق‌تر و سازمان‌یافته‌تر است. برخی از مهم‌ترین ویژگی‌های این سیستم عبارتند از:

نقش مهندس مشاور: مهندس مشاور نقش بسیار مهمی در نظارت بر اجرای قراردادهای پیمانکاری عمومی دارد. مهندس مشاور موظف است به صورت مستمر بر اجرای پروژه نظارت کند و گزارش‌های دوره‌ای از پیشرفت کار به کارفرما ارائه دهد. کمیسیون‌های نظارتی: کمیسیون‌های تخصصی نظارتی برای بررسی اختلافات و مسائل فنی پروژه‌ها تشکیل می‌شوند. شفافیت: فرآیند نظارت در فرانسه بسیار شفاف است و تمامی مراحل آن مستندسازی می‌شود.

مسئولیت‌پذیری: تمامی طرف‌های دخیل در قرارداد، از جمله کارفرما، پیمانکار و مهندس مشاور، مسئولیت اجرای صحیح قرارداد را بر عهده دارند.

مزایای سیستم نظارتی در فرانسه:

کاهش ریسک بروز اختلافات: با نظارت دقیق بر اجرای قرارداد، احتمال بروز اختلافات بین طرفین قرارداد کاهش می‌یابد. بهبود کیفیت پروژه‌ها: نظارت دقیق بر اجرای پروژه‌ها منجر به بهبود کیفیت و افزایش رضایت‌مندی کارفرما می‌شود. کاهش هزینه‌ها: با شناسایی زود هنگام مشکلات و رفع آن‌ها، از بروز هزینه‌های اضافی جلوگیری می‌شود.

مقایسه و نتیجه‌گیری

در مقایسه سیستم نظارتی بر اجرای قراردادهای اداری در ایران و فرانسه، می‌توان به تفاوت‌های زیر اشاره کرد: سطح سازمان‌دهی: سیستم نظارتی در فرانسه بسیار سازمان‌یافته‌تر و دقیق‌تر است.

نقش مهندس مشاور: در فرانسه، مهندس مشاور نقش بسیار مهم‌تری در نظارت بر اجرای قراردادها دارد. شفافیت: فرآیند نظارت در فرانسه بسیار شفاف‌تر است.

مسئولیت‌پذیری: در فرانسه، مسئولیت‌پذیری تمامی طرف‌های دخیل در قرارداد بیشتر است.

برای بهبود سیستم نظارت بر اجرای قراردادهای اداری در ایران، می‌توان از تجربیات موفق کشورهای دیگر، از جمله فرانسه، بهره برد. همچنین، تدوین قوانین و مقررات جامع و شفاف، تقویت نقش مهندس مشاور، ایجاد نهادهای نظارتی مستقل و تخصصی و آموزش نیروی انسانی متخصص، از جمله اقداماتی است که می‌تواند در این زمینه مؤثر باشد.

تفاوت‌های قراردادهای اداری در ایران و فرانسه

با وجود شباهت‌های اساسی در ماهیت و هدف قراردادهای اداری در ایران و فرانسه، تفاوت‌های قابل توجهی نیز بین این دو نظام حقوقی وجود دارد. این تفاوت‌ها ناشی از عوامل مختلفی از جمله تاریخچه حقوقی، ساختار سیاسی و اجتماعی، و توسعه اقتصادی هر یک از این کشورها است. در ادامه به برخی از مهم‌ترین تفاوت‌ها اشاره می‌شود:

۱. تعریف و ماهیت قانونی

ایران: در حقوق ایران، تعریف دقیقی از قرارداد اداری وجود ندارد و بیشتر بر اساس رویه قضایی و نظرات حقوقی مشخص شده است. فرانسه: در حقوق فرانسه، تعریف قرارداد اداری به صورت دقیق و جامع در قوانین آمده است و دارای ماهیت حقوقی مشخص‌تری است.

۲. اساس حقوقی

ایران: اساس حقوقی قراردادهای اداری در ایران بیشتر بر اصول کلی قراردادها و قوانین خاص استوار است و در برخی موارد، اصول فقه اسلامی نیز در آن تأثیرگذار است.

فرانسه: اساس حقوقی قراردادهای اداری در فرانسه بر قوانین و مقررات خاص و جامعی استوار است که به طور مستقیم به این نوع قراردادها اختصاص یافته‌اند.

۳. آثار قرارداد

ایران: در ایران، آثار عمومی و خصوصی قراردادهای اداری به طور همزمان مورد توجه قرار می‌گیرد، اما تأکید بر آثار عمومی کمتر است.

فرانسه: در فرانسه، آثار عمومی قراردادهای اداری به طور واضح‌تری در نظر گرفته شده است و بر اهمیت تأمین منافع عمومی تأکید می‌شود.

۴. فسخ قرارداد

ایران: دلایل فسخ قراردادهای اداری در ایران به طور جامع در قوانین مشخص نشده است و بیشتر بر اساس رویه قضایی و توافق طرفین تعیین می‌شود.

فرانسه: دلایل فسخ قراردادهای اداری در فرانسه به طور دقیق و جامع در قوانین مشخص شده است و شرایط فسخ به صورت دقیق‌تری تعریف شده است.

۵. حل اختلافات

ایران: اختلافات ناشی از قراردادهای اداری معمولاً در دادگاه‌های عمومی رسیدگی می‌شود.

فرانسه: دادگاه‌های اداری مختص رسیدگی به اختلافات ناشی از قراردادهای اداری هستند و این امر باعث تخصصی‌تر شدن رسیدگی به این نوع دعاوی می‌شود.

۶. نقش بخش خصوصی

ایران: در ایران، نقش بخش خصوصی در اجرای قراردادهای اداری به تدریج در حال افزایش است، اما هنوز هم دولت نقش اصلی را ایفا می‌کند.

فرانسه: در فرانسه، نقش بخش خصوصی در اجرای قراردادهای اداری بسیار پررنگ‌تر است و دولت بیشتر نقش نظارتی دارد.

۷. نظارت بر اجرا

ایران: نظارت بر اجرای قراردادهای اداری در ایران ممکن است به اندازه کافی قوی نباشد و در برخی موارد، تخلفات و فساد اداری رخ دهد.

فرانسه: در فرانسه، نظارت بر اجرای قراردادهای اداری قوی‌تر و مؤثرتر است و سازوکارهای نظارتی مشخصی برای این منظور وجود دارد.

دلایل این تفاوت‌ها:

تفاوت در نظام‌های حقوقی: ایران دارای یک نظام حقوقی مختلط است که تحت تأثیر اسلام و حقوق مدنی قرار دارد، در حالی که فرانسه دارای یک نظام حقوقی مدنی است.

تفاوت در تاریخچه توسعه اداری: فرانسه سابقه طولانی‌تری در توسعه نهادهای اداری و حقوقی دارد و در نتیجه، نظام حقوقی آن در زمینه قراردادهای اداری تکامل یافته‌تر است.

تفاوت در رویکرد قضایی: رویکرد قضایی در فرانسه نسبت به قراردادهای اداری، فعال‌تر و تخصصی‌تر است.

تفاوت ماهیت قانونی قراردادهای اداری در ایران و فرانسه

قراردادهای اداری به عنوان یکی از ابزارهای مهم در تعامل دولت با بخش خصوصی، نقش کلیدی در ارائه خدمات عمومی ایفا می‌کنند. با این حال، تعریف و ماهیت قانونی این قراردادها در نظام‌های حقوقی مختلف، از جمله ایران و فرانسه، تفاوت‌هایی دارد.

تعریف قرارداد اداری

ایران: در حقوق ایران، تعریف مشخص و جامعی از قرارداد اداری وجود ندارد. این قراردادها بیشتر بر اساس رویه قضایی و نظرات حقوقی مختلف تعریف می‌شوند. به طور کلی، قرارداد اداری به قراردادی گفته می‌شود که یک طرف آن شخص حقوقی دولتی باشد و هدف آن انجام اموری باشد که به طور مستقیم یا غیرمستقیم به انجام وظایف عمومی مربوط می‌شود.

فرانسه: در حقوق فرانسه، تعریف قرارداد اداری به صورت دقیق و قانونی در قوانین و مقررات مربوطه آمده است. بر اساس این قوانین، قرارداد اداری قراردادی است که بین یک شخص حقوقی عمومی و یک شخص حقیقی یا حقوقی خصوصی منعقد می‌شود و هدف آن اجرای یک خدمت عمومی است.

ماهیت قانونی قراردادهای اداری

ایران: ماهیت قراردادهای اداری در ایران ترکیبی از ویژگی‌های قراردادهای خصوصی و عمومی است. از یک سو، این قراردادها دارای برخی ویژگی‌های قراردادهای خصوصی مانند توافق اراده طرفین هستند و از سوی دیگر، دارای ویژگی‌های خاصی هستند که آن‌ها را از قراردادهای خصوصی متمایز می‌کند، مانند هدف عمومی و تبعیت از قوانین و مقررات خاص. فرانسه: در حقوق فرانسه، قراردادهای اداری دارای ماهیت کاملاً عمومی هستند. این بدان معنا است که این قراردادها در خدمت منافع عمومی منعقد می‌شوند و به طور مستقیم تحت نظارت قوانین و مقررات عمومی قرار دارند.

تفاوت‌های اصلی

دسته‌بندی: در ایران، تقسیم‌بندی قراردادهای اداری به صورت دقیق و قانونی صورت نگرفته است، در حالی که در فرانسه، انواع مختلف قراردادهای اداری به طور مشخص در قوانین و مقررات تعریف شده‌اند.

مراحل انعقاد: در فرانسه، مراحل انعقاد قراردادهای اداری، به ویژه قراردادهای پیمانکاری عمومی، بسیار دقیق و منظم است و شامل مراحل مناقصه، ارزیابی پیشنهادها و انعقاد قرارداد است. در ایران، این مراحل به صورت کامل و یکپارچه وجود ندارد. نظارت بر اجرا: در فرانسه، نظارت بر اجرای قراردادهای اداری بسیار قوی‌تر است و سازوکارهای نظارتی مشخصی برای این منظور وجود دارد. در ایران، نظارت بر اجرای این قراردادها ممکن است به اندازه کافی قوی نباشد.

نکته مهم: این تقسیم‌بندی‌ها کلی هستند و ممکن است در هر یک از این کشورها، انواع دیگری از قراردادهای اداری نیز وجود داشته باشد. همچنین، با توجه به تغییرات مداوم در قوانین و مقررات، ممکن است این تقسیم‌بندی‌ها در آینده تغییر کند.

مقایسه انواع قراردادهای اداری در ایران و فرانسه

قراردادهای اداری، به عنوان ابزاری برای تعامل دولت با بخش خصوصی در ارائه خدمات عمومی، نقش بسیار مهمی ایفا می‌کنند. با این حال، انواع، ماهیت و روش‌های انعقاد این قراردادها در نظام‌های حقوقی مختلف، از جمله ایران و فرانسه، تفاوت‌هایی دارد.

انواع قراردادهای اداری در ایران

در ایران، قراردادهای اداری به طور کلی به دو دسته تقسیم می‌شوند:

قراردادهای پیمانکاری: این نوع قراردادها برای اجرای پروژه‌های عمرانی، ساختمانی و صنعتی منعقد می‌شوند. پیمانکار متعهد می‌شود که کار مشخصی را مطابق با مشخصات فنی و در مدت زمان تعیین شده انجام دهد.

قراردادهای خدمات: در این نوع قراردادها، طرف خصوصی متعهد می‌شود خدماتی مانند مشاوره، آموزش، نگهداری و تعمیرات را به دستگاه‌های دولتی ارائه دهد.

علاوه بر این، قراردادهای اداری در ایران با توجه به موضوع و ماهیت آن‌ها به انواع دیگری نیز تقسیم می‌شوند، از جمله: قراردادهای خرید و فروش: خرید کالا و تجهیزات مورد نیاز دستگاه‌های دولتی

قراردادهای اجاره: اجاره اموال غیرمنقول مانند ساختمانها و زمینها
قراردادهای واگذاری بهره‌برداری: واگذاری بهره‌برداری از تاسیسات و تجهیزات دولتی به بخش خصوصی

انواع قراردادهای اداری در فرانسه

در فرانسه، قراردادهای اداری نیز تنوع زیادی دارند. برخی از مهم‌ترین انواع این قراردادها عبارتند از:
قراردادهای پیمانکاری عمومی (Marchés publics): این نوع قراردادها برای اجرای پروژه‌های بزرگ و مهم دولتی منعقد می‌شوند و شامل مراحل مناقصه، ارزیابی پیشنهادها و انعقاد قرارداد است.
قراردادهای خدمات عمومی (Concessions de service public): در این نوع قراردادها، دولت به یک شخص خصوصی اجازه می‌دهد تا خدماتی را که قبلاً به صورت مستقیم توسط دولت ارائه می‌شد، ارائه کند.
قراردادهای مشارکت (Partenariats publics-privés): در این نوع قراردادها، بخش خصوصی و دولت به صورت مشترک در یک پروژه سرمایه‌گذاری می‌کنند.
قراردادهای اجاره خدمات (Marchés de services): این قراردادها برای خرید خدمات مشاوره‌ای، فنی و سایر خدمات مشابه منعقد می‌شوند.

تفاوت‌های اصلی

فرانسه	ایران	ویژگی
انواع مختلف قراردادهای اداری به طور مشخص در قوانین و مقررات تعریف شده‌اند	تقسیم‌بندی دقیق و قانونی وجود ندارد	دسته‌بندی
مراحل به صورت دقیق و منظم تعریف شده است	مراحل به صورت کامل و یکپارچه وجود ندارد	مراحل انعقاد
نظارت بسیار قوی و سازمان‌یافته است	نظارت ممکن است به اندازه کافی قوی نباشد	نظارت بر اجرا
شفافیت در فرآیند مناقصه و انعقاد قرارداد بیشتر است	شفافیت در فرآیند مناقصه و انعقاد قرارداد کمتر است	شفافیت
رقابت‌پذیری بسیار بالا است	رقابت‌پذیری در برخی موارد ممکن است محدود باشد	رقابت‌پذیری

دلایل تفاوت‌ها

تفاوت در نظام‌های حقوقی: نظام حقوقی فرانسه در مقایسه با ایران، نظام حقوقی توسعه یافته‌تری در زمینه قراردادهای اداری دارد.
تفاوت در رویکرد قضایی: رویکرد قضایی در فرانسه نسبت به قراردادهای اداری، فعال‌تر و تخصصی‌تر است.
تفاوت در ساختار اداری: ساختار اداری فرانسه برای اجرای قراردادهای پیمانکاری عمومی، تخصصی‌تر و کارآمدتر است.

مقایسه قراردادهای پیمانکاری عمومی در ایران و فرانسه :

قراردادهای پیمانکاری عمومی به عنوان یکی از مهم‌ترین انواع قراردادهای اداری، نقش حیاتی در اجرای پروژه‌های عمرانی و زیرساختی دارند. در ایران و فرانسه، به عنوان دو نظام حقوقی با ساختارهای متفاوت، این نوع قراردادها ویژگی‌ها و تفاوت‌های خاص خود را دارند.

تعریف و ماهیت

ایران: در ایران، قرارداد پیمانکاری عمومی به قراردادی گفته می‌شود که بین یک دستگاه دولتی یا عمومی و یک پیمانکار خصوصی منعقد می‌شود و هدف آن اجرای یک پروژه عمرانی یا ساختمانی است. این قراردادها معمولاً بر اساس قوانین و مقررات عمومی حاکم بر قراردادها و نیز قوانین و آیین‌نامه‌های خاص مربوط به پیمانکاری منعقد می‌شوند.

فرانسه: در فرانسه، قراردادهای پیمانکاری عمومی (Marchés publics) به طور دقیق و جامع در قوانین و مقررات تعریف شده‌اند. این قراردادها به قراردادهایی گفته می‌شود که یک شخص حقوقی عمومی (مانند دولت، شهرداری‌ها، سازمان‌های دولتی) برای اجرای یک کار عمومی با یک شخص حقیقی یا حقوقی خصوصی منعقد می‌کند.

مراحل انعقاد قرارداد

ایران: مراحل انعقاد قراردادهای پیمانکاری عمومی در ایران معمولاً شامل مراحل زیر است:

تهیه اسناد مناقصه؛ انتشار فراخوان مناقصه؛ دریافت پیشنهادات؛ ارزیابی پیشنهادات؛ انتخاب پیمانکار؛ انعقاد قرارداد

فرانسه: در فرانسه، مراحل انعقاد قراردادهای پیمانکاری عمومی بسیار دقیق و منظم است و شامل مراحل زیر است:

تهیه اسناد مناقصه؛ انتشار آگهی مناقصه در روزنامه رسمی و سایر رسانه‌ها؛ دریافت پیشنهادات؛ تشکیل کمیسیون

ارزیابی پیشنهادات؛ انتخاب پیمانکار بر اساس معیارهای مشخص شده در اسناد مناقصه؛ انعقاد قرارداد

نظارت بر اجرا

ایران: نظارت بر اجرای قراردادهای پیمانکاری عمومی در ایران معمولاً توسط دستگاه‌های نظارتی دولتی مانند

سازمان بازرسی کل کشور انجام می‌شود. هم‌چنین، مهندس مشاور نیز مسئول نظارت بر اجرای قرارداد از نظر فنی است.

فرانسه: در فرانسه، نظارت بر اجرای قراردادهای پیمانکاری عمومی بسیار قوی‌تر است و سازوکارهای نظارتی

مشخصی برای این منظور وجود دارد. مهندس مشاور نقش بسیار مهمی در نظارت بر اجرای قرارداد دارد و موظف

است گزارش‌های دوره‌ای از پیشرفت کار به کارفرما ارائه دهد.

مقایسه روش‌های حل اختلافات ناشی از قراردادهای پیمانکاری عمومی

در قراردادهای پیمانکاری عمومی، به دلیل پیچیدگی پروژه‌ها و تنوع عوامل مؤثر بر اجرای آن‌ها، اختلاف بین

کارفرما و پیمانکار امری اجتناب‌ناپذیر است. برای حل این اختلافات، روش‌های مختلفی پیش‌بینی شده است که هر

یک دارای مزایا و معایب خاص خود هستند. در ادامه به مقایسه برخی از مهم‌ترین روش‌های حل اختلاف در

قراردادهای پیمانکاری عمومی می‌پردازیم:

۱. حل اختلاف از طریق توافق طرفین

مزایا: سریع‌ترین و کم‌هزینه‌ترین روش حل اختلاف است؛ حفظ روابط تجاری بین طرفین را تسهیل می‌کند.

معایب: نیازمند حسن نیت طرفین است؛ ممکن است منجر به حل و فصل ناعادلانه اختلاف شود.

۲. داوری

مزایا: تخصصی بودن داوران در حوزه پیمان کاری، سرعت بیشتر در رسیدگی به اختلافات، محرمانه بودن روند داوری. معایب: هزینه‌های بالاتر نسبت به حل اختلاف از طریق توافق، نیاز به انتخاب داوران متخصص و بی طرف.

۳. مراجعه به مهندس مشاور

مزایا: آشنایی مهندس مشاور با جزئیات پروژه، امکان حل سریع اختلافات فنی. معایب: ممکن است مهندس مشاور به دلیل وابستگی به کارفرما، جانبدارانه عمل کند.

۴. مراجعه به کمیسیون‌های رسیدگی به اختلافات

مزایا: وجود کمیسیون‌های تخصصی در حوزه پیمانکاری، امکان رسیدگی سریع به اختلافات. معایب: ممکن است ترکیب اعضا و نحوه تصمیم‌گیری در این کمیسیون‌ها مورد اختلاف طرفین قرار گیرد.

۵. مراجعه به مراجع قضایی

مزایا: الزام آور بودن آرای صادره، امکان تجدیدنظرخواهی. معایب: طولانی بودن روند رسیدگی، هزینه‌های بالا، تشریفات پیچیده دادرسی.

مقایسه روش‌ها در ایران و فرانسه

ایران: در ایران، معمولاً به داوری و مراجعه به مراجع قضایی به عنوان روش‌های اصلی حل اختلافات در قراردادهای پیمانکاری عمومی استناد می‌شود. با این حال، در برخی قراردادهای پیمانکاری عمومی نیز پیش‌بینی شده است.

فرانسه: در فرانسه، روش داوری به عنوان یکی از روش‌های اصلی حل اختلافات در قراردادهای پیمانکاری عمومی مورد توجه قرار می‌گیرد. همچنین، وجود نهادهایی مانند کمیسیون‌های رسیدگی به اختلافات در حوزه ساختمان و مهندسی، امکان حل سریع‌تر اختلافات را فراهم می‌آورد.

عوامل مؤثر در انتخاب روش حل اختلاف

نوع اختلاف: اختلافات فنی معمولاً به کمک مهندس مشاور یا داوران فنی حل می‌شوند، در حالی که اختلافات حقوقی ممکن است نیاز به مراجعه به مراجع قضایی داشته باشند.

اهمیت موضوع اختلاف: برای اختلافات با ارزش مالی بالا، معمولاً به روش‌های رسمی‌تری مانند داوری یا مراجعه به دادگاه رجوع می‌شود.

علاقه طرفین به حفظ روابط تجاری: اگر طرفین مایل به حفظ روابط تجاری خود باشند، ممکن است به روش‌هایی مانند توافق یا داوری روی آورند.

هزینه‌ها: هزینه‌های هر یک از روش‌های حل اختلاف متفاوت است و انتخاب روش مناسب به بودجه طرفین بستگی دارد.

جمع‌بندی

انتخاب مناسب‌ترین روش حل اختلاف در قراردادهای پیمان کاری عمومی، به عوامل مختلفی از جمله نوع اختلاف، اهمیت موضوع، توافق طرفین و هزینه‌ها بستگی دارد. در هر حال، بهتر است در قرارداد پیمان کاری، روش حل اختلاف به‌طور واضح و مشخص تعیین شود تا در صورت بروز اختلاف، طرفین با مشکلی مواجه نشوند.

نکات مهم:

شرایط عمومی پیمان (FIDIC): در بسیاری از قراردادهای پیمانکاری بین‌المللی، شرایط عمومی پیمان (FIDIC) به عنوان مرجع اصلی حل اختلافات مورد استفاده قرار می‌گیرد.

توافق طرفین: توافق طرفین بر روی روش حل اختلاف، مهم‌ترین عامل در انتخاب روش مناسب است.

قراردادهای مشارکت عمومی - خصوصی در ایران و فرانسه:

قراردادهای مشارکت عمومی-خصوصی (PPP) یکی از روش‌های نوین همکاری دولت و بخش خصوصی برای اجرای پروژه‌های زیربنایی و خدماتی است. در این نوع قراردادها، بخش خصوصی به عنوان شریک دولت در اجرای پروژه مشارکت می‌کند و بخشی از ریسک‌ها و منافع آن را بر عهده می‌گیرد.

تعریف و ماهیت

مشارکت عمومی-خصوصی: به قراردادی اطلاق می‌شود که در آن دولت و یک یا چند بخش خصوصی به منظور تأمین مالی، طراحی، ساخت، بهره‌برداری و نگهداری یک پروژه عمومی با یکدیگر مشارکت می‌کنند.

هدف: تسریع در اجرای پروژه‌ها، کاهش بار مالی دولت، بهره‌گیری از تخصص و منابع بخش خصوصی و بهبود کیفیت خدمات ارائه شده.

انواع مدل‌های PPP

مدل‌های PPP متنوعی وجود دارد که هر کدام ویژگی‌های خاص خود را دارند. برخی از مهم‌ترین این مدل‌ها عبارتند از: BOT (Build-Operate-Transfer): در این مدل، بخش خصوصی پروژه را می‌سازد، بهره‌برداری می‌کند و پس از مدت مشخصی به دولت واگذار می‌کند.

BOO (Build-Own-Operate): در این مدل، بخش خصوصی پروژه را می‌سازد، مالک آن می‌شود و بهره‌برداری می‌کند.

DBFO (Design-Build-Finance-Operate): در این مدل، بخش خصوصی مسئولیت طراحی، ساخت، تأمین مالی و

بهره‌برداری از پروژه را بر عهده می‌گیرد.

Transfer- DBFOT (Design-Build-Finance-Operate): ترکیبی از مدل‌های BOT و DBFO است.

مقایسه PPP در ایران و فرانسه

ایران:

تاریخچه: استفاده از PPP در ایران نسبتاً جدید است و در سال‌های اخیر به طور جدی مورد توجه قرار گرفته است.

قوانین و مقررات: قوانین و مقررات مشخص و جامعی برای PPP در ایران وجود ندارد و بیشتر بر اساس قراردادهای منعقد

شده و رویه‌های قضایی عمل می‌شود.

چالش‌ها: عدم شفافیت، نبود بانک‌های اطلاعاتی جامع، عدم وجود نهادهای تخصصی برای حمایت از PPP، عدم اطمینان

سرمایه‌گذاران خصوصی از جمله چالش‌های موجود در اجرای PPP در ایران هستند.

فرانسه:

تاریخچه: فرانسه یکی از پیشگامان استفاده از PPP در جهان است و تجربه طولانی در این زمینه دارد.

قوانین و مقررات: فرانسه دارای قوانین و مقررات جامع و شفاف برای PPP است که به طور مداوم به روز می‌شوند. مزایا: وجود نهادهای تخصصی، شفافیت در فرآیندها، حمایت از سرمایه‌گذاران خصوصی از جمله مزایای PPP در فرانسه هستند.

تفاوت‌های اصلی

فرانسه	ایران	ویژگی
طولانی	جدید	تاریخچه
جامع و شفاف است	نامشخص و جامع نیست	قوانین و مقررات
وجود دارد و قوی است	وجود ندارد یا ضعیف است	نهادهای تخصصی
بالا	پایین	شفافیت
زیاد	کم	حمایت از سرمایه‌گذاران

دلایل تفاوت‌ها

تفاوت در نظام‌های حقوقی: نظام حقوقی فرانسه در مقایسه با ایران، نظام حقوقی توسعه‌یافته‌تری در زمینه قراردادهای PPP دارد. تفاوت در رویکرد دولت: دولت فرانسه به PPP به عنوان یک ابزار مهم برای توسعه زیرساخت‌ها نگاه می‌کند و از آن حمایت می‌کند. تفاوت در تجربه: فرانسه تجربه طولانی‌تری در اجرای پروژه‌های PPP دارد و از این رو، مشکلات و چالش‌های آن را بهتر می‌شناسد.

چالش‌ها و فرصت‌ها

چالش‌ها:

عدم اطمینان سرمایه‌گذاران: نوسانات اقتصادی، تغییر قوانین و مقررات و عدم شفافیت از جمله عواملی هستند که باعث کاهش اطمینان سرمایه‌گذاران می‌شوند.

کمبود منابع مالی: تأمین مالی پروژه‌های PPP نیازمند منابع مالی قابل توجهی است که ممکن است در برخی موارد با مشکل مواجه شود.

عدم وجود نیروی انسانی متخصص: اجرای موفق پروژه‌های PPP نیازمند نیروی انسانی متخصص و با تجربه است که در ایران ممکن است با کمبود آن مواجه باشیم.

فرصت‌ها:

توسعه زیرساخت‌ها: PPP می‌تواند نقش مهمی در توسعه زیرساخت‌های کشور ایفا کند.

جذب سرمایه‌گذاری خارجی: PPP می‌تواند به جذب سرمایه‌گذاری خارجی کمک کند.

بهبود کیفیت خدمات: با استفاده از PPP می‌توان کیفیت خدمات ارائه شده به مردم را بهبود بخشید.

جمع بندی و نتیجه‌گیری:

قراردادهای PPP می‌توانند ابزاری قدرتمند برای توسعه زیرساخت‌ها و بهبود خدمات عمومی باشند. اما برای موفقیت در اجرای این قراردادهای، نیاز به رفع چالش‌ها و ایجاد یک محیط مناسب برای سرمایه‌گذاری است. ایران

می‌تواند با الگوبرداری از تجربیات موفق کشورهای دیگر، از جمله فرانسه، در این زمینه پیشرفت کند. حقوق اداری ایران و فرانسه هر دو به دنبال تنظیم روابط حقوقی ناشی از فعالیت‌های دولت هستند، اما تفاوت‌های قابل توجهی در ساختار، اصول و رویه‌های قضایی این دو نظام وجود دارد. حقوق اداری ایران در حال تحول و توسعه است و تلاش می‌شود تا با الگوبرداری از تجربیات سایر کشورها، نظام حقوق اداری کارآمدتری ایجاد شود.

حقوق اداری ایران و فرانسه هر دو به عنوان شاخه‌ای از حقوق عمومی، به دنبال تنظیم روابط حقوقی ناشی از فعالیت‌های دولت هستند. با این حال، تفاوت‌های تاریخی، فرهنگی و سیاسی باعث شده است که این دو نظام حقوقی در برخی جنبه‌ها با هم متفاوت باشند. با توجه به اهمیت حقوق اداری در اداره امور کشور، مطالعه تطبیقی این نظام‌ها می‌تواند به بهبود و توسعه حقوق اداری در هر دو کشور کمک کند.

قراردادهای اداری به عنوان یک ابزار مهم در اداره امور کشور، دارای اهمیت فراوانی هستند. شناخت دقیق ماهیت و ویژگی‌های این قراردادهای، به بهبود عملکرد دولت، افزایش شفافیت و پاسخگویی، و توسعه اقتصادی کشور کمک می‌کند.

هر دو نظام حقوقی ایران و فرانسه به اهمیت قراردادهای اداری در تأمین منافع عمومی پی برده‌اند. با این حال، تفاوت‌های موجود در این دو نظام نشان می‌دهد که هنوز راه زیادی برای بهبود نظام قراردادهای اداری در ایران وجود دارد. با الگو گرفتن از تجربیات موفق فرانسه و سایر کشورهای توسعه‌یافته، می‌توان به سمت ایجاد یک نظام حقوقی کارآمدتر و شفاف‌تر در زمینه قراردادهای اداری حرکت کرد.

اصول حاکم بر حقوق اداری در ایران و فرانسه، هر یک ویژگی‌ها و تفاوت‌های خاص خود را دارند. این تفاوت‌ها ناشی از عوامل تاریخی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی مختلفی است. با این حال، هر دو نظام به دنبال ایجاد یک نظام اداری کارآمد و پاسخگو هستند که از حقوق شهروندان محافظت کند و به منافع عمومی خدمت کند.

هرچند در ایران و فرانسه، هدف اصلی قراردادهای اداری تأمین منافع عمومی است، اما تفاوت‌هایی در انواع، ماهیت و روش‌های انعقاد این قراردادها وجود دارد. در فرانسه، نظام حقوقی قراردادهای اداری بسیار توسعه‌یافته‌تر و دقیق‌تر است و مراحل انعقاد و نظارت بر اجرای این قراردادها به صورت شفاف‌تری تعریف شده است.

منابع و مأخذ:

- آقایی طوق، مسلم، ۱۳۹۶ش، نگاه تطبیقی به صلاحیت هیأت عمومی دیوان عدالت اداری نسبت به ابطال مقررات، دیدگاه‌های حقوق قضایی، ش ۷۹ و ۸۰.
- ۱۳۹۷ش، تأملی در خصوص اثر ابطال مقررات مغایر با قانون، مطالعات حقوق عمومی، ش ۲.
- امامی، محمد؛ شاکری، حمید، ۱۳۹۶ش، نقش دادرسی اداری در صیانت از قانون اساسی با تأکید بر دیوان عدالت اداری، فصلنامه قضاوت، دوره ۱۷، ش ۸۹.
- بن، پیر، ۱۳۸۴ش، اساسی سازی حقوق اسپانیا(تأثیر قانون اساسی بر حقوق اسپانیا)، ترجمه دکتر جواد تقی‌زاده، مجله حقوق اساسی، ش ۵.
- تقی زاده، جواد؛ نجابت خواه، مرتضی؛ فدایی، رضوان، ۱۳۹۵ش، صیانت از قانون اساسی توسط قضات محاکم با تأکید بر اصل یکصد و هفتادم قانون اساسی، مجله مطالعات حقوقی، دوره ۸، ش ۱.
- جلالی، محمد؛ سعیدی روشن، حمیده، ۱۳۹۵ش، نقش دیوان عدالت در صیانت از قانون اساسی، مجله حقوق دادگستری، سال ۸۰، ش ۹۴.
- حبیب‌نژاد، سید احمد؛ دانش ناری، زهرا، ۱۳۹۸، اساسی سازی حقوق کار؛ مطالعه تطبیقی دادگاه قانون اساسی آفریقای جنوبی و دیوان عدالت اداری ایران، مجموعه مقالات یادنامه دکتر کمال‌الدین هریسی، انتشارات دانشگاه تبریز، چ ۱.
- رحمتی فر، سمانه؛ شهابی، مهدی؛ گرجی ازندریانی، علی‌اکبر، ۱۳۹۵ش، اساسی شدن حقوق به مثابه بدیل مشروطه گرای در دوران جهانی شدن، مجله مطالعات حقوقی، دوره ۸، ش ۴.
- سعیدی روشن، حمیده، ۱۳۹۴ش، نقش دیوان عدالت اداری در صیانت از قانون اساسی در گستره مقررات دولتی، تهران، انتشارات جنگل.
- کاتوزیان، ناصر، ۱۳۹۰ش، مقدمه علم حقوق و مطالعه در نظام حقوقی ایران، تهران، شرکت سهامی انتشار.
- کخدایی، عباسعلی؛ ویژه، محمدرضا، ۱۳۸۸، شورای نگهبان و دعاوی مربوط به ابطال تصمیمات دولتی خلاف قانون اساسی، مجموعه مقالات همایش دیوان عدالت اداری، صلاحیت قضایی و دادرسی اداری، تهران، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز.
- مرادخانی، فردین، ۱۳۹۶ش، خوانش حقوقی از انقلاب مشروطه ایران (تاریخ مفاهیم حقوق عمومی در ایران)، تهران، نشر میزان، چ ۱.
- مرکز مال‌میر، احمد، ۱۳۹۴ش، حاکمیت قانون: مفاهیم، مبانی و برداشت‌ها، تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، اداره کل هماهنگی و برنامه ریزی پژوهشی؛ اداره انتشارات و مجله، چ ۳.
- مشهدی، علی، ۱۳۹۷ش، فرهنگ و اصطلاحات حقوق اداری، تهران، نشر شرکت سهامی انتشار، چ ۱.
- میراحمدی، فاطمه؛ مجتهدی، محمدرضا؛ واعظی، سیدمجتبی، ۱۳۹۸ش، بررسی نظریه اساسی سازی حقوق اداری در پرتو قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه حقوق اداری، سال هفتم، ش ۲۱.
- هداوند، مهدی، نقش دیوان عدالت اداری در صیانت از قانون اساسی، هفته نامه آسمان، ش ۳۰، ص ۱.

Comparative study of administrative contracts in Iranian and French law

Abstract:

Administrative contract is one of the key concepts in public law, which refers to a transaction in which at least one of the parties is a public legal entity (such as the government, municipality, government organizations, etc.). These contracts are concluded with the purpose of performing public affairs and providing services to the society, and for this reason, they have special characteristics and rules that distinguish them from private contracts. Administrative contracts, as one of the most important means of interaction between the government and the private sector and the realization of public goals, have a special place in legal systems. Considering the central role of the government in the economy and society, the comparative study of administrative contracts in different legal systems can help to better understand the characteristics, challenges and ways to improve these types of contracts. A comparison of administrative contracts in Iran and France shows that both legal systems have realized the importance of these types of contracts. However, there are differences in the definition, legal basis, effects and dispute resolution methods. To improve the system of administrative contracts in Iran, it is possible to take advantage of the successful experiences of France and move towards creating a more efficient and transparent legal system in this field by amending the existing laws and regulations. In this article, we are going to compare administrative contracts in the two legal systems of Iran and France. Despite the structural and historical differences, these two legal systems have commonalities in some aspects of administrative contracts.

Keywords: administrative contracts in Iran and France, nature of contracts, comparative study.